

Bibliografie

1. Cartaleanu T., Cosovan O. Formare de competențe prin strategii didactice interactive. – Chișinău: Prodiadctica, 2008.
2. Silistraru N. Note de curs la pedagogie. – Chișinău: USM, 2006.
3. Șerban V., Ardeleanu L. Metodica predării limbii române. Curs intensiv pentru studenții străini. București: Editura didactică și pedagogică, 1980.

METODOLOGIA CERCETĂRII ÎN DOMENIUL LITERATURII

Victoria Vîntu, Tatiana Gamanji

Catedra Limba Română și terminologie medicală

Summary

Methodology of research in literature

Scientific methodology offers a large number of research procedures, which being adjusted to the specific of the studied field, gives the possibility to open new views, to discover the scientific truth. Each science, having its subject of study, its own principles uses corresponding methods of research. Literature presents the field of research which combines perfectly art with aspects of science.

Rezumat

Metodologia științifică oferă o gamă largă de procedee de cercetare, care, ajustate la specificul domeniului studiat, permite deschiderea a noi orizonturi, descoperirea adevărului științific. Fiecare știință, având obiectul ei de studiu, principiile și legile sale folosește și metode corespunzătoare de cercetare. Literatura reprezintă domeniul de cercetare în care fuzionează perfect arta cu aspecte ale științelor exacte.

”Dezvoltarea științei, realizarea noilor descoperiri în procesul cercetării științifice se produce nu doar pe calea dobândirii noilor informații veridice, ci și pe calea modificării și perfecționării metodelor de cercetare ce condiționează obținerea și îmbogățirea adevărului științific. Momentul modificării metodelor de cercetare e condiționat de gradul de creativitate al subiectului cunoașterii. Prin acest moment se îmbină descoperirea științifică cu elementul creației în știință.” [7, p.25]

Metodologia științei este disciplina care studiază metodele și procedeele folosite în știință și premisele, principiile de organizarea activității de cunoaștere. Obiectul metodologiei științei este procesul de investigare științifică în totalitate și poate fi redus la următoarea sferă problematică: examinarea obiectului investigației științifice, adică a aceluia domeniu al realității pe care îl studiază o știință dată; determinarea sarcinii sau scopului pus în această investigație; tratarea metodelor și procedeele de cercetare necesare pentru rezolvarea unei sarcini date; succesiunea activității investigatorului în procesul de rezolvare a problemei științifice etc. Metodologia științei se concentrează la analiza metodelor, procedeele de a obține cunoștințe noi. [5, p.19]

Metoda (termenul provine de la grecescul ”methodos” care înseamnă cale, drum) este activitatea reglementată care duce la atingerea unui anumit scop. Ea trebuie să fie clară, adică înțeleasă de cercetător, eficientă, adică să asigure obținerea unor rezultate în plus față de cele așteptate, economă, adică să asigure obținerea rezultatelor cu cheltuieli minime de mijloace și timp.

În cercetarea științifică se folosesc o mulțime de metode. Sistemul de metode științifice este tot atât de diferențiat ca și știința. Fiecare știință, având obiectul ei de studiu, principiile și legile sale folosește și anumite metode specifice de cercetare.

Fiecare domeniu dezvoltă un sistem operațional propriu, în care se regăsesec principiile cercetării. Dacă e să ținem cont de specificul literaturii, domeniul de cercetare analizat, merită să menționăm cele două coordonate definitorii pentru studiul literar: hermeneutica și poietica.

Hermeneutica este disciplina sincronică și diacronică, în același timp, care ține cont de contextul socio-istoric al epocii în care a apărut opera literară. Ea interpretează conținutul de idei, descifrează sensurile și semnificațiile, decodifică mesajul operelor literare.

Deoarece literatura artistică valorifică spiritul uman superior, expresia figurată a unui gânditor inspirat, cititorul, pentru a-i discerne valorile estetice, conceptuale și lingvistice, trebuie să poată raporta principiile interpretării literare a simbolurilor, figurilor de stil, alegoriilor, parabolilor, miturilor la contextul operei. Astfel, se va antrena într-o activitate de cunoaștere prin descoperire, de evidențiere a propriei personalități, dar și a operei, autorului ei, a Cuvântului și a Ideii.

O altă disciplină, mai nouă, dar nu mai puțin importantă, este poietica. Aceasta se ocupă de studiul mecanismului de elaborare a operei literare, descrie structurile și forma textului. Accentul este plasat nu pe structurile concrete, particulare, dar pe cele generale și abstracte. În pofida deosebirilor dintre cele două științe, ele se completează reciproc și asigură o cercetare literară eficientă.

Știința literară a trecut prin schimbări dintre cele mai spectaculoase. Normele tradiționale sunt înlocuite cu altele noi, cu o altă metodologie și cu o terminologie schimbată. Se impune, treptat, un alt model de estetică a textului literar, au apărut noi discipline, noi interferențe, fiind reabilitate, în același timp, și altele mai vechi.

Elaborarea unui studiu exhaustiv implică o serie de procese precum: explicarea afinităților dintre stilul unui scriitor autohton și a unui reprezentant al literaturii române sau universale; cercetarea unei probleme în două sau mai multe literaturi. Realizarea acestora este potențată de metode precum analogia.

Literatura reprezintă domeniul de cercetare în care fuzionează perfect arta cu aspecte ale științelor exacte. Această coordonată definitorie determină opțiunea pentru o anumită metodă de cercetare. Încercăm a ilustra acest fapt prin studiul unei probleme concrete din domeniul cercetat și anume fenomenul reabilitării estetice în lirica postbelică autohtonă.

Formarea unei viziuni ample despre peisajul literar din Basarabia anilor 50-70 este posibilă doar în condiția examinării contextului politic, cultural specific perioadei date. Este un imperativ realizabil, în primul rând, prin utilizarea metodelor logice generale de cunoaștere științifică, a metodelor de culegere și interpretare a datelor (o primă etapă, indispensabilă procesului de elaborare a disertației, indiferent de tema abordată), fiind urmate de cele istorică (scopul cunoașterii este modificarea particularităților unui obiect) și structural –funcțională (studiul interacțiunii dintre anumite elemente, și, evident, specificul acestor elemente la o anumită treaptă a funcționării societății) de cercetare. Investigarea liricii postbelice basarabene presupune respectarea a două cerințe de bază: examinarea contextului social - politic și aplicarea criteriului estetic în selecția valorilor. Realizarea celui dintâi obiectiv este posibilă prin utilizarea observației științifice – metodă empirică de cercetare definită drept procedeu de percepere organizată și cu un scop bine determinat a fenomenelor naturii, societății și gândirii în starea lor naturală. [5, p.53]

Se impune, sub acest aspect, nu doar colectarea informației despre realitățile sociale dominante în Basarabia postbelică, dar și analiza minuțioasă a repercursiunilor acestora asupra dezvoltării culturii, în general și, îndeosebi, a literaturii.

Astfel, indubitabil devine faptul că traseul dramatic și sinuos spre afirmarea individualității este răspunsul artei la reformele sociale, politice, culturale, definitorii pentru anii 1950 – 1970, etapă controversată în istoria postbelică a RSSM.

Creionarea anturajului socio-politic și cultural, realizarea unei viziuni asupra condițiilor de dezvoltare a literaturii postbelice basarabene oferă posibilitatea de a pătrunde în specificul artelor poetice apărute în perioada menționată. Se impune la această treaptă a cercetării utilizarea

preponderentă a metodelor de analiză interpretativă (hermeneutica textului reprezintă, de fapt, o condiție indispensabilă unui studiu literar), combinate cu cele de dezvoltare a creativității.

Ne propunem descifrarea conotațiilor camuflurate în termenul *ars poetica*, subliniind dimensiunile definitorii atribuite acestuia în peisajul literar din Basarabia postbelică. Accentul este plasat pe **hermeneutica textului**, pe surprinderea notelor specifice ale artelor poetice apărute în perioada menționată. Afirmările expuse vor fi potențate de exemple elocvente selectate din culegerile unor artiști precum A. Lupan, N. Costenco, Gr. Vieru, L. Damian, personalități notorii a caror creație anunță o ulterioară afirmare a generației ochiului al treilea și dezvoltare a liricii postmoderniste.

Arta poetică ilustrează orientarea poeticului asupra lui însuși, caracterul autoreferențial al poeziei moderniste. Conștiința lingvistică și nevoia teoretizării sunt semnele modernității în orice artă, deci și în lirică. Fără să aibă un tipar formal specific, acest tip de poezie reprezintă o specie aparte, definită pe componentă tematică, prin care poetul își afirmă sau interoghează raporturile sale cu lumea, cu transcendența, cu cititorul sau cu limbajul. Structurate de obicei monologic și confesiv, sub semnul discursului asumat prin persoana întâi, artele poetice sunt expresii ale convingerilor proprii ale creatorilor, referitoare la misiunea poetului și la funcția poeziei. În acest context aproape orice poezie modernistă ar putea fi interpretată drept artă poetică.

Fiecare dintre artiștii menționați reprezintă o individualitate creatoare cu o contribuție unică pentru dezvoltarea liricii autohtone. Apelând la metodele empirice de cercetare, am purces la analiza dimensiunii definitorii pentru arta poezilor șaizeciști, spre a realiza o prezentare în sinteză a tabloului literar postbelic cu accent pe ideea reabilitării esteticului.

Accentul este plasat pe metodele longitudinale de cercetare științifică. Sunt analizate nu artele poetice apărute într-o anumită perioadă, ci evoluția scrisului din primul deceniu postbelic (când arta este ghidată de principiul etic) până la afirmarea generației lui N. Dabija (reabilitarea esteticului este în plină manifestare).

Interesează, de asemenea, specificul artei scriitorilor care au activat în epoca respectivă. Predilecție, la această treaptă de cercetare, va fi acordată hermeneuticii literare. Vom interpreta textul afișat la nivelul fondului semnificativ, cât și la cel al formei, structurii.

Depistarea procedurilor stilistice implică și descifrarea mesajului acestora. Analiza fiecărei secvențe a operei reprezintă o problemă a cărei soluționare va facilita procesul de comprehensiune, denotând mesajul întregului text (în cazul disertației analizate, este vorba despre reliefarea crezului artistic al poetului).

Studiul unui aspect specific al liricii postbelice autohtone este posibil prin utilizarea metodelor interpretative, de comparație, analogie, în unele situații chiar și a fluxului de idei (am urmărit valorificarea acestora în a doua parte a lucrării de față). Acest arsenal de metode se extinde odată cu aprofundarea procesului de cercetare, devenind cheia spre descifrarea enigmei științei.

Bibliografie

- 1) Balotă N. *Arte poetice ale secolului XX. Ipostaze românești și străine*. București: Editura Minerva, 1976, 478p.
- 2) Cimpoi M. *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*. Chișinău: Editura Arc, 1996, 398 p.
- 3) Coroban V. *Scrieri alese*. Chișinău: Literatura artistică, 1983, 410p.
- 4) Dolgan M. *Literatura română postbelică. Integrări, valorificări, reconsiderări*. Chișinău: USM, 1998.
- 5) Mihai N. *Introducere în filosofia și metodologia științei*. Chișinău: Editura Arc, 1996.
- 6) Roșca T. *Structuri lirice în poezia anilor 60*. Chișinău: AȘM, Institutul de Filologie, 2007, 229 p.
- 7) Țapog V. *Disertația științifică. Inițiere în cercetarea științifică și filosofia succesului*. Chișinău, 2000, 192p